

Laczlavik György
Sági Éva
Telek Ágnes

Ausztriai levéltári tanulmányút tapasztalatai

A 2017. október 15. és 20. közötti, a Magyar Levéltárosok Egyesülete (MLE) által levéltári vezetőknek szervezett osztrák tanulmányút során a szerzők az *Alsó-ausztriai Tartományi Levéltárat* (*Niederösterreichisches Landesarchiv, St. Pölten*), a *Karintiai Tartományi Levéltárat* (*Kärntner Landesarchiv, Klagenfurt*), a *Stájerországi Tartományi Levéltárat* (*Steiermärkisches Landesarchiv, Graz*), továbbá a *Salzburgi Városi Levéltárat* (*Stadtarchiv und Statistik Stadt Salzburg*), a *Grazi Városi Levéltárat* (*Stadtarchiv Graz*), illetve a *St. Pölteni Püspöki Levéltárat* (*Diözesanarchiv St. Pölten*) és a *salzburgi Paris-Lodron Egyetem Levéltárát* (*Archiv der Paris-Lodron-Universität, Salzburg*) látogatták meg. Jelen beszámolóban a Budapest Főváros Levéltára és a Magyar Levéltárosok Egyesülete közös szervezésében 2017. november 23-án tartott, *Németországi, ausztriai és oroszországi levéltárak ma – Beszámolók tanulmányutakról és kutatásokról* című szakmai napon elhangzott előadások bővített változata kerül közzétételre.

A korábbi – németországi tanulmányútról – készült beszámolóhoz¹ hasonlóan a szerzők a meglátogatott osztrák levéltárakat is három különböző szempontrendszer alapján mutatják be. A magyarországi levéltárak számára is aktuális témakörök a beszámolók sorrendjében a következők: az ausztriai tartományi és városi levéltárak kapcsolata és helyzete a tartományokhoz, illetve a helyi közigazgatáshoz Laczlavik György (1.), a levéltárak társadalmi, közösségi szerepe Sági Éva (2.) és a kutatási lehetőségek Telek Ágnes tolmácsolásában (3.).

1. A levéltárak és a közigazgatás Ausztriában

A jogszabályi kereteket jelentősen meghatározza, hogy Ausztria államformája szövetségi köztársaság. Ez nemcsak egy, a magyarországitól eltérő közigazgatási berendezkedést jelent, hanem egyúttal egy ennek a struktúrának megfelelő levéltári rendszert is. Anélkül, hogy minden részletre kitérnénk, feltétlenül meg kell említeni, hogy a szövetségi levéltári törvény mellett az osztrák tartományok is önálló levéltári törvényekkel rendelkeznek, ezek életbe lépését a következő (I.) táblázat mutatja.

¹ Bozó Bencze Péter – Schramek László – Zámbó István: Németországi levéltárakban gyűjtött tapasztalatok. *Levéltári Szemle*, 2018. 1. sz. 63–83.

I. Az ausztriai levéltári törvények életbe lépéséről²

TARTOMÁNY (SZÖVETSÉG)	TÖRVÉNY ELFOGADÁSA (ÉLETBE LÉPÉSE)
Karintia (Kärnten)	1997 ³
Szövetségi levéltári törvény (Bundesarchivgesetz)	1999 (2000)
Bécs (Wien)	2000
Felső-Ausztria (Oberösterreich)	2003
Salzburg	2008 ⁴
Alsó-Ausztria (Niederösterreich)	2012 (2011) ⁵
Stájerország (Steiermark)	2013 ⁶
Vorarlberg	2016
Tirol	2017 ⁷

A szövetségi levéltári törvényt⁸ 1999-ben fogadták el, és 2000-ben lépett életbe. A közel 20 éves jogalkotói folyamat eredménye bizonyos hasonlóságok egységsítése lett, azonban az egyes tartományokra jellemző különbségek megtartásával. A szövetségi levéltári törvény egyik érdekessége a magyarországgal szemben, hogy a levéltári anyag (Archivgut) és irat (Schriftgut) fogalmát nem határozza meg, hanem

² A dokumentum a 2017. évi 39. osztrák levéltári napokra (2017. október 11–12., Bregenz) készült válogatás.

³ Gesetz vom 30. Jänner 1997, (Kärntner Landesarchivgesetz - K-LAG). StF: LGBl Nr 40/1997. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrK&Gesetzesnummer=10000219>. (A letöltés ideje: 2017. november 23.)

⁴ Gesetz vom 23. April 2008 über die Sicherung und Nutzung von öffentlichem Archivgut sowie die Tätigkeit der damit betrauten Archive (Salzburger Archivgesetz). StF: LGBl Nr 53/2008 (Blg LT 13. GP: RV 445, AB 485, jeweils 5. Sess). <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrSbg&Gesetzesnummer=20000576> (A letöltés ideje: 2017. november 23.)

⁵ NÖ Archivgesetz (NÖ AG). StF: LGBl. 5400-0. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrNO&Gesetzesnummer=20001006> (A letöltés ideje: 2017. november 23.)

⁶ Gesetz vom 16. April 2013 über die Sicherung, Verwahrung und Nutzung von Archivgut (Steiermärkisches Archivgesetz – StAG) Stammfassung: LGBl. Nr. 59/2013 (XVI. GPStLT RV EZ 1803/1 AB EZ 1803/2); <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrStmk&Gesetzesnummer=20000836> (A letöltés ideje: 2017. november 23.)

⁷ Gesetz vom 8. November 2017 über die Sicherung, Aufbewahrung und Nutzung von öffentlichem Archivgut (Tiroler Archivgesetz – TAG) StF: LGBl. Nr. 128/2017. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=LrT&Gesetzesnummer=20000697> (A letöltés ideje: 2018. október 7.)

⁸ Szövetségi levéltári törvény: Bundesgesetz über die Sicherung, Aufbewahrung und Nutzung von Archivgut des Bundes (Bundesarchivgesetz) BGBl. I Nr. 162/1999. <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10010143>. (A letöltés ideje: 2017. november 23.)

az 1923-ban elfogadott műemlékvédelmi törvényben⁹ megfogalmazottakra utal. Tartalmazza azoknak a hivataloknak a neveit, melyek saját levéltár alapítására jogosultak, így a közigazgatási bíróság és a legfelsőbb bíróság, továbbá például a nemzeti könyvtár (Österreichische Nationalbibliothek) mellett az egyetemeknek is lehet levéltáruk, természetesen azonban felajánlhatják irataikat az Osztrák Állami Levéltárnak is. A tartományi levéltárak miniszterelnöki engedéllyel átvehetnek iratokat a területükön lévő állami hivataloktól is. Az egyéb levéltártípusokat csak megemlíti (Bundes-, Landes-, Kommunal- und Privatarchiven), amikor előírja (4. § 2. bekezdés), hogy az Osztrák Állami Levéltárnak (ÖStA) nyilvántartást kell vezetnie (Archivregister)¹⁰ a levéltárakról.

Levéltárak feladatai

Az egyes tartományi levéltári törvények határozzák meg a tartományi levéltárak feladatait. A különbségek ellenére mindegyik törvény az egyik legfontosabb levéltári feladatként a tanácsadást említi, mely szerint a tartományi levéltár (Landesarchiv) támogatást nyújt (Beratung) a tartomány hatóságai és hivatalai, a községek és egyéb közfeladatot ellátó szervek számára iratkezelésük, és a keletkeztetett iratok megőrzése tekintetében, megengedve, hogy a szövetségi állam hivatalai és magánlevéltárak is kérhetnek konzultációt. Illetékesség tekintetében a szövetségi törvényhez hasonlóan megengedik, hogy a szövetségi hivatalok anyagai is bekerüljenek a levéltárba. Erre nagyon jó példát találunk Stájerországban és Alsó-Ausztriában is.

A legjelentősebb eltérés a magyar gyakorlattal szemben, hogy az önkormányzatoknak (városok, községek, kerületek) előírják, hogy saját maguknak kell gondoskodniuk levéltári anyagukról. Ez azt jelentené, hogy saját levéltárakat kellene fenntartaniuk, azonban sajnos ez a legtöbb helyen nincs így. Nagyon sokszor hiányzik a szakértelem, ezért az *Alsó-ausztriai Tartományi Levéltár* tanfolyamokat szervez az önkormányzatok erre kijelölt munkatársai számára. A levéltár nem hatóság, így csak tanácsadási jogkörrel bír, erre azonban nem minden község fogékony. Alsó-Ausztria mintegy 570 önkormányzata közül, csak mintegy 120 községgel sikerült kielégítő kapcsolatot létesítenie a levéltárnak. Természetesen az önkormányzatok dönthetnek úgy is, hogy levéltári anyagukról közösen gondoskodnak, vagy beadják az illetékes tartományi levéltárba. Miután a karintiai szabályozásba is bekerült a fent említett kötelezettség, a tartományi levéltár szerződést kötött Klagenfurt várossal, mely szerint az elvégzett munkáért és őrzésért a város ellenszolgáltatással tartozik a levéltárnak.

⁹ Bundesgesetz betreffend den Schutz von Denkmalen wegen ihrer geschichtlichen, künstlerischen oder sonstigen kulturellen Bedeutung (Denkmalschutzgesetz - DMSG) StF: BGBl. Nr. 533/1923 <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10009184> (A letöltés ideje: 2017. november 23.)

¹⁰ <http://www.oesta.gv.at/site/5172/default.aspx> (A letöltés ideje: 2017. november 23.)

A fenntartóhoz való viszony

A legtöbb tartományi levéltár a tartományi közigazgatás része, nem önálló jogi személyek. Három példán keresztül szeretném bemutatni az egyik vagy másik irányba eltérő eseteket. Karintia levéltári törvénye a tartományi levéltárra önálló intézményként (Anstalt) tekint, mely nagy önállóságot biztosít az intézménynek. Így például három személy kivételével magánszerződések keretében alkalmazzák a munkavállalókat. Az igazgatót tíz évre nevezik ki, amely egy alkalommal meghosszabbítható, amihez már újabb pályázat kiírása sem szükséges. A levéltár megtakarításai a sajátjai, azokat nem vehetik vissza. A lehetőségek azonban nagy felelősséggel is járnak. A levéltár költségvetésének 15%-át köteles saját magának kitermelnie, ennek következtében mindenből pénzt próbálnak csinálni (bérbe adják az előadótermüket, ahol legalább kéthetente rendezvényt tartanak, a parkolókat, pénzt kérnek a másolatokért, szakvéleményekért stb.). A levéltár leginkább egy önálló vállalkozáshoz hasonlít. Vállalják például községek krónikáinak kiadását: a megrendeléstől a nyomtatásig mindent ők intéznek. Az ajándékba kapott könyveket eladhatják, minden év novemberében vásárt tartanak a könyvekből, akár 10 000 euró bevétellel. A Karintiai Takarékszövetkezet 1997 óta évi 6000 euróval a levéltár szponzora. A levéltárban mindez jól bevált, a hasonló feltételek mellett működő tartományi múzeum azonban csődbe ment.

A *Grazi Városi Levéltár* esete is tanulságos. 2005-ben kiszervezték a múzeumot a város alól, ekkor lett kft. (GmbH). A levéltár 2014-ben került a múzeum szervezeti alárendeltségébe. Ezelőtt tulajdonképpen nem is beszélhetünk levéltárról, csak irattárról, így például az okleveleket a tartományi levéltárba adták letétbe, melyek azóta is ott találhatóak. 2014-ben alkalmazták az első diplomás levéltárost. A múzeum és a levéltár az egyesítés óta együtt felel a várostörténetért.

A *Salzburgi Városi Levéltár* a másik irányban eklatáns példa. Az intézmény vezetőjének ugyanis az volt a stratégiája, hogy a levéltárat teljesen a városi közigazgatás részévé teszi. Első lépésben 2001-ben átvették a Statisztikai Hivatal irattárát és feladatait, mivel az igazgató matematikus is, aki 2011-ben a népszámlálást is levezényelte. A levéltár átmeneti levéltárként is funkcionál, az iratértékeléseket és a selejtezéseket döntően a levéltár épületében végzik. Az építési ügyiratok szintén a levéltár épületében találhatóak, lezárásuk után rögtön idekerülnek. A város elektronikus iktatási rendszerén (Fabasoft) keresztül napi kapcsolatban állnak a hivatallal, és kölcsönöznek ügyintézésre aktákat. A stratégia sikerességét mutatja, hogy míg a salzburgi levéltár évi költségvetése 1,8 millió euró, addig a grazi múzeum és levéltár csak 1,2 millió euróból gazdálkodhat évente. Ez akkor különösen figyelemreméltó, ha figyelembe vesszük a két város méretbeli különbségét, Graz lakossága például majdnem kétszerese Salzburgénak.

Iratátvétel

A levéltári törvények előírják, hogy a tartomány szervei kötelesek a levéltárnak felajánlani irataikat átvételre, ha a törvényben vagy egyéb helyen meghatározott megőrzési idő lejárt, és hivatali tevékenységükhöz már nem kellenek. Az iratok marandó értékéről a levéltár dönt. A levéltárnak általában egy év áll a rendelkezésére, hogy döntsön az iratok marandó értékéről. Amennyiben ez idő alatt nem születik döntés, az iratok nem számítanak levéltári anyagnak (Archivgut), és selejtezhetők (Skartierung).

Az iratok értékelése (Aussonderung, Bewertung) nem mindig lehetséges irattári terv alapján, bár a legtöbb helyen ez létezik (Aktenplan, Kanzleiordnung). Alsó-Ausztriában néhány éve állítottak fel egy bizottságot a levéltár, illetve a közigazgatási szervek munkatársaiból, melynek feladata, hogy a szervek által (elektronikusan is) keletkeztetett iratanyagot elsősorban a levéltári átvétel szempontjából értékelje. Karintiában előfordul, hogy a nagy mennyiségű iratanyagból sokszor csak mintavétel történik, az állampolgársági ügyiratokat azonban például teljes mennyiségben átveszik. Karintiában külön nehézséget jelent, hogy a levéltár nem része a tartományi bürokráciának, így nehezebb kapcsolatot létesítenie az egyes szervekkel, bár az egyik levéltáros állandó szaktanácsadást nyújt az iratkezelőknek. Általános probléma, hogy a hivatalnokok képzése hagy némi kívánnivalót maga után, a megkövetelt vizsga (Dienstprüfung) nem elégséges, az iratkezeléshez nem ad kellő jártasságot. Természetesen vannak eltérések, így Karintiában a bíróságok és a kerületi hivatalok jó munkát végeznek, ellenben a tartomány igazgatási szervei nem mindig urai a helyzetnek. Előfordult már, hogy hónapokig azt sem sikerült kideríteni, az adott szervnél melyik munkatárs az illetékes. Karintiában a megszűnt vállalatoknak át kell adniuk az iratanyagukat a levéltárnak. Ilyenkor döntően iratmentésről lehet csak szó, mivel a vállalatok nem feltétlenül ügyelnek irataikra. Előfordult, hogy egy 250 éves múltra tekintő vállalat után mindössze 5 doboznyi iratanyag maradt.

Az iratok átadásának ideje tartományonként eltérő. Az iratok kutathatóságában, illetve a személyes adatok¹¹ védelmének kezelésében is különbség van. A vizsgált levéltárak esetében a II. táblázat nyújt összefoglalást. Külön érdekesség, hogy a tartományi, illetve városi tisztségviselők külön védelmet élveznek, ugyanis hivatali idejük végétől munkásságuk egészére számít a védelmi idő, vagyis a legutolsó akta keletkezési ideje vonatkozik a legelsőre is.

¹¹ Az adatok védelmében az egyes tartományok a szövetségi adatvédelmi törvénytől eltérő gyakorlatot folytatnak. Az osztrák adatvédelmi törvény az alábbi linken olvasható: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=bundesnormen&Gesetzesnummer=10001597>. (A letöltés ideje: 2018. október 7.)

II.

LEVÉLTÁR	ÁTADÁSI KÖTELEZETTSÉG (ÉV)	VÉDELMI IDŐ (ÉV)	SZEMÉLYES ADATOK VÉDELME (ÉV)
Karintiai Tartományi Levéltár	(ha már nincs rá szükség)	40 (esetenként 50), max. 10. évvel lehet rövidíteni	10 haláltól, 80 születéstől
Salzburgi Városi Levéltár	Bauakten esetében az akta lezárása után rögtön	30	30 haláltól, 100 születéstől
Alsó-ausztriai Tartományi Levéltár	(közös értékelések után)	30	0 születéstől, 110 haláltól
Stájerországi Tartományi Levéltár	30 (dig. 10)	30	0 születéstől, 110 haláltól
Grazi Városi Levéltár	30 (dig. 10)		

E-közigazgatás

Stájerországban 2013-tól csak elektronikusan iktatnak a tartomány közigazgatásában. 2016 óta a Fabasoft programot használják (Ausztriában csak Tirol, Karintia és Burgenland használ másik rendszert), bár elektronikus iktatókönyveket már az 1990-es években is használtak a hivatalokban. A levéltárnak a tartománnyal kiépített jó viszonya következtében hozzáférési és javítási joga is van a rendszerhez, míg más hivataloknak csak olvasási joguk. Az új elektronikus rendszer metaadat-struktúráját a tartományi vezetés szerveivel együttműködésben dolgozzák ki.

Karintiában 2013 óta van elektronikus iktatás (e-Verwaltung) a levéltárban. Itt a DOMEA programot használják. Az egyik levéltárost itt is bevonták a rendszer fejlesztésébe: most építik be a selejtezési funkciót (Skartierung). Általánosan elmondható, hogy Karintiában az e-Verwaltung bevezetése eddig nem hozott nagy sikert, vannak olyan évkörök, ahol segédlet sincs, máshol egyáltalán nem keletkeztetnek aktákat.

Salzburg városában az elektronikus iktatást régóta bevezették, 2000 óta van e-ügyintézés, 2007 óta kötelező az egész városban. Selejtezni is tudnak, 2016-ban például 15 093 e-aktát selejteztek. Az építési ügyiratok esetében az új tervrajzokat is elektronikusan kapják meg, a régiéket papír alapon vannak, nincsenek digitalizálva. Azt az irategyüttest, amelyhez papír és elektronikus irat is tartozik, hibridnek hívják. Ezek már 1866-tól a városi levéltárnál vannak, és amint lezárnak egy ügyiratot a városházánál, a Fabasoft rendszerén keresztül rögtön hozzájuk kerül.

A tartományi levéltárak az Osztrák Állami Levéltárhoz képest elmaradásban vannak az elektronikus iratok tekintetében, a hosszú távú megőrzés (Langzeitar-

chivierung) területén. Ennek oka, hogy az egyes tartományok az Osztrák Állami Levéltár rendszerét (SDB) nem tudják megvenni. Ennek orvoslására a tartományi levéltárak konzorciumba tömörültek (a Salzburgi Tartományi Levéltár nélkül, de a *Salzburgi Városi Levéltárral* együtt). 2018-ban fog eldőlni, hogy melyik rendszert választják, egyelőre úgy tűnik, hogy Baden-Württembergből a DIMAG (Digitalische Magazin) rendszer lesz a befutó.

2. A levéltár társadalmi, közösségi szerepe a 21. századi Ausztriában

A társadalom emlékezete

A meglátogatott ausztriai levéltárak igen sokszínűen működnek, köszönhetően a tartományi rendszernek. Közös bennük, hogy valamennyien hivatásuknak tekintik a tartomány, a város, az egyetem – tágabb értelemben véve a helyi társadalom – emlékeinek, történetének megőrzését, életben tartását. Ezt mutatják a különböző levéltárak mottói is:

- Salzburgi Városi Levéltár: „*Haus der Stadtgeschichte*” / „A várostörténet háza”
- Grazi Városi Levéltár: „*Eine Erzählung über die Stadt*” / „Elbeszélés a városról.”
- Alsó-ausztriai Tartományi Levéltár (Niederösterreichische Landesarchiv) St. Pölten: „*Gedächtnis des Landes – Geschichte aus erster Hand*” / „A tartomány emlékezete – Történelem első kézből”
- Püspöki Levéltár (Diözesenarchiv) St. Pölten (Icarus): „*Geschichte für alle. Kein Märchen.*” / Történelem mindenkinek. Mese nélkül.”

Ausztriában a legtöbb levéltár folytat tanácsadást helytörténeti, őstörténeti és levéltártudományi kérdésekben. A tanácsadó szerepkör azonban sok esetben csak a levéltár számára magától értetődő: a *Grazi Stájerországi Tartományi Levéltár* (*Steiermärkisches Landesarchiv Graz*) tapasztalata szerint a közigazgatásban dolgozók gyakran nem tudják, hogy egyes – a tartomány, a város történetére vagy levéltártudományi, iratmegőrzési – kérdésekkel a levéltárat lehet keresni. A jó kapcsolatok és pontos, gyors adatszolgáltatás elismertté tette a levéltárat, így valamivel sűrűbben keresik meg őket várostörténeti kérdésekkel. Jó példa erre, hogy a levéltár egyik részlegvezetője tagja a tartomány heraldikai bizottságának.

Salzburgban napjainkban folyik az utcanevek felülvizsgálata. Hajdanán, a névadásnál nem vették figyelembe, illetve nem vizsgálták az illetők kapcsolatát a náci rezsimmel, és mára sok esetben feledésbe is merült, hogy a névadó kicsoda tulajdonképpen. Dr. Peter F. Kramml, a *Salzburgi Városi Levéltár* (*Stadtarchiv und Statistik Stadt Salzburg*) vezetőjének elmondása alapján eddig mintegy ötven olyan utcát találtak, amelyek átnevezésére szükség lesz a névadó nemzetiszocialista párthoz való kötődése miatt.

A városi közterekhez kapcsolódik a *Salzburgi Városi Levéltár* egy másik projektje. Salzburg utcanevtábláihoz kapcsolódva, azok mellé, alá kis ismertetőket helyezett el a város, mely az utca névadását magyarázza. A táblák szövegeit a levéltár állította össze. A leírásokat a város honlapjáról elérhető, interaktív térképbe is beépítették.

Emlékezet a hálón

Az alábbiakban néhány olyan, ausztriai levéltárak által épített online adatbázisról lesz szó, melyek a hagyományos, levéltári nyilvántartó rendszereken túlmenően szolgálják a közösség emlékezetét.¹²

A *St. Pölteni Püspöki Levéltárban* (*Diözesanarchiv St. Pölten*) betekintést nyerhetünk az adatbázis-építést szolgáló digitalizálási folyamatba. A *Dr. Thomas Aigner* vezette intézmény úttörő szerepet játszik a levéltári anyagok, elsősorban anyakönyvek és oklevelek digitalizálása terén. A *Monasterium.Net*¹³ oklevél-digitalizáló projektet 2002-ben kezdték meg, a templomi anyakönyvek digitalizálását összefogó *Matricula*-portált¹⁴ 2008-ban indították. Mára mindkettő nemzetközi méreteket öltött.¹⁵ Az ő tevékenységük volt az egyik kiindulópontja az *ICARUS* egyesület (*International Centre for Archival Reseach*) megalapításának. Az egyesület ma több mint 170 taggal rendelkezik világszerte (köztük magyar intézményi tagokkal is), elnöke *Dr. Thomas Aigner*.¹⁶

A digitalizálás tapasztalatairól *Franz Kotzian* és *Eugen Novak*, a Püspöki Levéltár munkatársai osztották meg velünk tapasztalataikat. Habár a levéltárnak van kiépített digitalizáló műhelye, a feldolgozás túlnyomó részét külső szolgáltatóval (*Qidenus*) csináltatták, csak a kényesebb (sérült, hiányos) anyagokat digitalizálták helyben. A digitalizáló cég többek között autistákat is alkalmaz, akik monotóniatűrűségük miatt kiváló munkát végeznek. A levéltár munkatársai a digitális adatokat utólag visszaellenőrizték: ez sok, aprólékos munkát kívánt. A digitális állományokat duplán tárolják: online csak „tükrözött”, kicsinyített képeket tesznek hozzáférhetővé. Az állományokat egyrészt saját szerverükön tárolják, de emellett szolgáltató által biztosított tárhelykapacitást is igénybe vesznek. A megvalósítás anyagi hátterét Európai Unió pályázatokból tudták fedezni. Elmondásuk szerint 10 évvel ezelőtt egyszerűbb volt támogatást szerezni digitalizálási projektekhez, ma már nehezebb, és az adminisztráció is bonyolultabb lett. Valamennyi anyakönyvük digitalizálva van, online kutatható. Az adatbázisokat eleinte fizetősre tervezték, de annyi panasz és kérés érkezett, hogy

¹² Az ausztriai levéltárak által használt elektronikus levéltárakról (a téma összetettsége miatt) itt nem esik szó.

¹³ <http://monasterium.net/mom/home?lang=deu> (A letöltés ideje: 2017. november 20.)

¹⁴ <http://data.matricula-online.eu/de/> (A letöltés ideje: 2017. november 20.)

¹⁵ <http://www.dasp.at/geschichte> (A letöltés ideje: 2017. november 20.)

¹⁶ <http://icar-us.eu/about-us/> (A letöltés ideje: 2017. november 20.)

végül szabadon hozzáférhetővé tették. Az anyakönyvek könnyű internetes elérhetősége miatt a kutatók létszáma erősen csökkent: a korábbi, éves szinten 1000 fölötti kutatólétszám helyett ma mintegy 160 kutatójuk van évente, többnyire történészek.

A *Salzburgi Városi Levéltár* egyik – a salzburgi egyetemmel közös – rendhagyó projektje a 2017-ben létrehozott, ún. *Migrationsarchiv*,¹⁷ mely Salzburg és környékének népességmozgásait hivatott tükrözni, a kora újkortól napjainkig. A gyűjtemény legrégibbi dokumentumai az 1541-től fellelhető Bürgerbücher, valamint többek között megtalálhatóak itt 1800-tól a ki- és bevándorlást nyilvántartó statisztikák, a honosítási anyakönyvek (Heimatsmatrikeln) 1860 és 1938 közötti időszakból. A levéltár célja, hogy az újabb történéseket is meg tudják „menteni” az utókor számára, ezért a gyűjteményben szerepelnek dokumentumok a 20. században Salzburg környékére bevándorolt (betelepített, menekült) emberekről. Oral history kutatások keretében hang- és videóinterjúkat készítenek bevándorlókkal, személyes történetük megörökítése céljából. Az interjúalanyok érkezés, vallás, nemzetiség tekintetében egyaránt sokfélék. A gyűjtés során külön figyelmet fordítottak a személyiségi jogokra: mindenkítől egyéni hozzájárulást kértek, az engedély mértékétől függ, elérhető-e az interjú az interneten keresztül.

Kiadványok

A levéltári kiadványok jelentős részét helytörténeti kutatásokból születő könyvek adják. A könyveket gyakran más intézménnyel együttműködésben adják ki. Az együttműködésre példa *Graz város történeti évkönyve (Historisches Jahrbuch der Stadt Graz)*, melynek elkészítésében a grazi városi és a tartományi levéltár is közreműködik, a kiadványt a városi múzeum szerkeszti.

A *Salzburgi Városi Levéltár* is aktívan szerepet vállal a helytörténeti kutatásokban. Az összevont intézmény vezetője, Dr. Peter F. Kramml statisztikus és történész, a helyi történeti társaság (*Freunde der Salzburger Geschichte*) elnöke. Saját történeti tevékenysége mellett intenzíven támogatja a levéltár részvételét a helytörténeti kutatásokban. Az intézmény nem pusztán adatokat szolgáltat, kutat és kutatási lehetőséget biztosít, hanem részt vesznek a helytörténeti kiadványok kiadásában is. 2003 óta összesen 70 könyvet jelentettek meg, melyek webshopen keresztül is elérhetőek. Néhány példa a kiadványok közül: Salzburg történeti atlasza (*Historische Atlas von Salzburg*), a migrációs projekthez kötődő kiadvány (*Migrationsstadt Salzburg*) vagy a fotókönyvek. A levéltár gazdag fotógyűjteményét képes naptárak kiadásához is felhasználják. Külön kiemelendők az „NS-kötetek”, azaz a város nemzetiszocialista múltját feltáró kiadványok (*Die Stadt Salzburg im Nationalsozialismus*) és a témához kapcsolódó emlékhonlap.

¹⁷ <https://www.stadt-salzburg.at/migrationsdatenbank> (A letöltés ideje: 2017. november 18.)

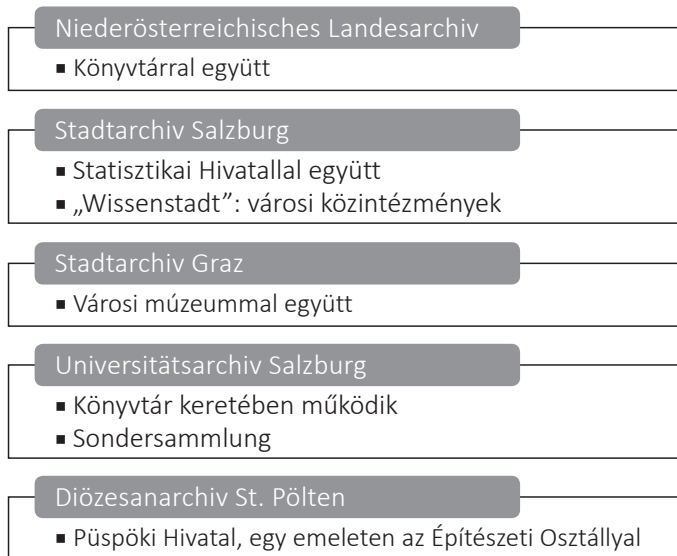
A *klagenfurti Karintiai Tartományi Levéltár* (Kärntner Landesarchiv) számos helytörténeti kiadvány létrejöttét segíti. Az 1970-es évek óta vesznek részt aktívan ilyen irányú kutatásokban. A levéltár kiadóként is működik: ha egy település megkeresi őket azzal, hogy helytörténeti kiadványt szeretnének, akkor a levéltár megszervezi a teljes kiadási folyamatot, a szerző megbízásától a nyomdáig.

A *salzburgi Paris-Lodron Egyetem Levéltára* az egyetemi könyvtár keretében működik. A levéltár mellett a könyvtár része az ún. „különleges gyűjtemény” (Sondersammlung), mely a régi kéziratokat, ősnymtatványokat, rajzokat, műalkotásokat őrzi. A levéltár és a különleges gyűjtemény számos téren, így a könyvek kiadásánál is együttműködik. A levéltár kiadványai jobbra egyetemtörténeti feltárómunkák a barokk kor idejéből, melyek gyakran népszerű témákhoz kapcsolódnak, mint például a barokk kori gyógyítás és a gasztronómia.

Kapcsolat más intézményekkel, egyesületekkel

A meglátogatott ausztriai levéltárak közül csak két tartományi levéltár, a stájerországi és a karintiai működik szervezetileg önállóan. A többi levéltárnál különböző fokú függőség áll fenn (1. ábra).

1. Példák levéltárak együttműködésére más közintézménnyel Ausztriában (2017)

Az *Alsó-ausztriai Tartományi Levéltár (Niederösterreichisches Landesarchiv)* az egyetemi könyvtárral működik közös – St. Pölten új kormányzati negyedében álló, modern – épületben. Az igazgató, *Mag. Dr. Willibald Rosner* elmondása szerint ez a kapcsolat gyümölcsöző, próbálnak előnyt kovácsolni abból, hogy a könyvtár révén jobban bekerülnek a köztudatba.

Amint korábban volt róla szó, a *Salzburgi Városi Levéltár* több tekintetben rendhagyó. A statisztikai hivatallal integráltan működik, a városi közigazgatás egyik egysége a „kultúra, képzés és tudomány” területen belül. A különleges helyzetet kihasználva hirdetik, hogy náluk a történeti és az aktuális információk is elérhetőek Salzburgról.

A *Grazi Városi Levéltár (Stadtarchiv Graz)*, ami 2013-tól kezdve a városi múzeummal összevontan működik, az egyesítést összefogásra használta: a két intézmény különböző kiállítások szervezése kapcsán működik együtt.

A levéltárak jó kapcsolatot ápolnak különböző civil szervezetekkel, jobbra történeti társaságokkal. A *Stájerországi Tartományi Levéltár* a Stájer Történeti Társasággal (Historischer Verein Steiermark) együtt szervez ismeretterjesztő kurzusokat, több közös kiadványuk készült. A *Salzburgi Városi Levéltár* szokatlanabb együttműködései közé tartozik a helyi női jogi irodával (Frauenbüro), valamint a Rotaryval fenntartott kapcsolat: mindkét szervezettel kutatásokban dolgoztak együtt, valamint rendszeresen tartanak előadásokat az egyletek rendezvényein. A *klagenfurti Karintiai Tartományi Levéltárnak* a helyi történeti társaság segített egy hagyaték hazaszállításánál, és a levéltár vette át a társaság által őrzött régi, helytörténeti értékű anyagokat.

Különleges példa a *grazi Stájerországi Tartományi Levéltár* együttműködése a Pro Mente szervezettel, amely megváltozott munkaképességűek és szociálisan hátrányos helyzetűek számára biztosít munkalehetőséget a levéltár berkein belül. A társadalmi beilleszkedést segítő foglalkoztatás keretében könyvkötészeti munkákat végeznek a levéltár kevésbé értékes anyagain.

A meglátogatott levéltárak közül egyedül a *Grazi Városi Levéltárban* van nagyobb tapasztalat önkéntesek levéltári munkájával kapcsolatban. A helyi történeti társaság közvetített számukra néhány önkéntest, akik egy idő után szerettek volna beleszólni a szakmai munkába is, ezért az együttműködést nem hosszabbították meg.

Levéltár és oktatás

Minden levéltárban fogadnak iskolás csoportokat, akiknek vezetést tartanak, emellett online előadásokat is rendeznek. Kimondottan levéltárpedagógiai foglalkozásokat inkább csak a nagyobb levéltárak szerveznek, jellemzően középiskolásoknak. Az *Alsó-ausztriai Tartományi Levéltárban* ezen kívül minden nyáron fogadnak diákokat adatfeldolgozásra. A *Salzburgi Városi Levéltárban* az utcanévek történetének felkutatásába vonnak be középiskolásokat.

Felsőoktatási szinten a *Karintiai Tartományi Levéltár* munkatársai lektorként működnek az egyetemen, valamint előadásokat tartanak. A *grazi Stájerországi Tartományi Levéltárban* speciális szemináriumokat tartanak a műszaki egyetem hallgatóinak a kataszteri térképek olvasásáról, valamint a jogázhallgatóknak jogtörténetről. A *Grazi Városi Levéltár és a Tartományi Levéltár* munkatársai óraadóként oktatnak a Karl Franz Egyetem történelemszakképzésén.

Felnőttképzés terén a tartományi levéltárak rendszeresen tartanak levéltári továbbképzéseket. A „tananyag” általános levéltári és jogi ismereteket, állományvédelmi és a restaurálási enciklopédiát foglal magába. Az *Alsó-ausztriai Tartományi Levéltárban* 2013 óta tartanak ilyen, négynapos tanfolyamokat községi levéltárak dolgozóinak, melyekről tanúsítványt állítanak ki. A *grazi Stájerországi Tartományi Levéltár* cégek és állami szervek levéltárainak tart hasonló képzést.

A felnőttképzés másik oldala a kutatók „képzése”. Ilyen például a *Chronistenseminar* – „krónikástanfolyam” – Salzburgban, amely helytörténet iránt érdeklődőknek szól. Az egynapos szemináriumon az előadásokat mindig egy adott téma köré csoportosítják. Az előadásokból valamennyi városi közgyűjtemény kiveszi a részét. A tanfolyamokat közzéteszik a helyi újságokban, általában 100 körüli a résztvevők száma, a részvételi díj a legutolsó rendezvényen 8 euró volt.

A régi iratok olvasása nagy kihívás a civil kutatóknak. Német nyelvterületen még a 20. század első felében keletkezett, kurzív kéziratos iratoknál is nehézségbe ütköznek, ezért több levéltárban tartanak „olvasókurzusokat” (*Leseurse*). Grazban kis kiadványt is készítettek erre a célra.

A családkutatások egyre népszerűbbek napjainkban. Az *Alsó-ausztriai Tartományi Levéltárban* 2006 óta szerveznek genealógiai segédtanfolyamokat. Minden levéltárban rendszeresen fogadnak nyugdíjas csoportokat, több levéltár részt vesz nyugdíjas-egyetemi programokban (pl. Salzburg).

Rendezvények, előadások, kiállítások

A meglátogatott ausztriai levéltárak közül majd mindegyik részt vesz a Múzeumok Éjszakáján. Az *Alsó-ausztriai és a Karintiai Tartományi Levéltár* is minden évben szervez levéltári napot (*Archivtage*), Alsó-Ausztriában emlékérmet is kiadnak ebből az alkalomból.

Salzburgban a városi és az egyetemi levéltár is szerepel különböző előadásokkal a városi kulturális intézményeket egybefogó *Wissensstadt* programokon és a Salzburgi Ünnepi Napokon. Kramml úr szándéka szerint a levéltárnak „nyitott háznak” kell lennie: ezt a célt szolgálják az általuk rendezett helytörténeti kiállítások és a nyílt naphoz hasonló, Nyitott raktár (*Speicher auf!*) programok.

Több levéltár befogad külső rendezvényeket, bérbe adja előadótermeit. A *Karintiai Tartományi Levéltár* épületéhez eleve terveztek kiállítóteret (Ausstellungspavillon), melyhez előadó terem is kapcsolódik. A bejárati aulát is úgy alakították ki, hogy optimális fogadóterem legyen, rendezvények szervezésekor tudják használni. A levéltár az irathagyatékokon kívül könyvhagyatékokat is átvesz, elsősorban helytörténeti irodalomra „vadászva”. Az egyes könyvszállítványokkal azonban sok duplum is bekerül a levéltárba, melyeket évente egyszer, nagy bolhapiac keretében kiárusítanak.

Mindegyik levéltár rendez, illetve befogad kiállításokat. Ezek a múzeumokkal, könyvtárral együttműködő intézményeknél (Grazi Városi Levéltár, St. Pölteni Püspöki Levéltár, salzburgi Egyetemi Levéltár) általában a múzeumi, könyvtári kiállításokba épülnek be. A *Stájerországi Tartományi Levéltárban* ottjártunkkor a Minnesängereket bemutató, interaktív és a mai fiatalság nyelvezetét használó kiállítást tekinthetünk meg, melyet az *Universitätsverein „Steirische Literaturpfade des Mittelalters”* egyesülettel közösen szerveztek.

Média, sajtó, kapcsolattartás

A médiakapcsolat fontosságát főleg a *Salzburgi Városi Levéltárban* és a *Karintiai Tartományi Levéltárban* hangsúlyozták. Mindkét levéltár kiemelte a kölcsönösséget és a rendszerességet. A levéltár hiteles információforrás a sajtó számára, cserébe ingyenes hirdetési lehetőséget kapnak, beszámolnak az újságokban, helyi médiában a levéltár újdonságairól, programjairól, felhívásairól. Emellett hírlevelet is kiadnak, melyet az arra feliratkozó kutatók, érdeklődők kapnak meg. A klagenfurti tartományi levéltárnak ottjártunkkor mintegy 2000 feliratkozója volt a hírlevélre. A honlapok karbantartását mindegyik levéltár fontosnak tartotta, bár nem sok gondjuk van vele: többnyire a fenntartóhoz tartozó informatikai részleg biztosítja a működését.

Összegzés

A levéltárak emléktörző szerepét hatásosan szimbolizálja a *Karintiai Tartományi Levéltárban* látható installáció: a mélyben ragyogó kis fényeket meg kell őrizni, de szükség van az értő levéltárosokra, hogy ne aludjanak el és jó összefüggésben tudjuk értelmezni mondandójukat. Ne felejtjük el a múltat (*Unvergessen*), hogy tanulhassunk belőle a jelenben, a jövő érdekében.

3. Kutatási lehetőségek az ausztriai városi és tartományi levéltárakban – különös tekintettel a képi források gyűjteményeire

A meglátogatott levéltárak közül elsősorban a városi és tartományi gyűjteményekkel kapcsolatos tapasztalatok összefoglalására kerül sor, és a Budapest Főváros Levéltárában végzett mindennapi feladataim tükrében elsősorban a terv-, térkép- és fotótári anyagot, illetve azok kutatótermi kiszolgálását, valamint a kutatás kereteit, szabályait vizsgáltam. Mivel ennyiféle intézményt nagyon nehéz egy közös objektív mérce szerint összehasonlítani, mindegyik intézménynél, példánál csak a különlegesen eltérő tapasztalatokat emeltem ki.

Alsó-ausztriai Tartományi Levéltár (St. Pölten)

Az épületbe belépve a mérsékelt informatív előtérből a lépcső közvetlenül a kutatóteremhez vezet. Az olvasóteremből egy kisebb fülke is nyílik, ahol egy mikrofilmolvasó és egy kutatói használatra rendszeresített szkennel és hozzá kapcsolt nyomtató is található. Ez az egyik legszembetűnőbb különbség a hazai levéltári hagyományokkal szemben, ugyanis Ausztriában több olyan levéltárral is találkoztunk, ahol bevett gyakorlat, hogy a kutatók maguknak szkennelhetik az iratokat, természetesen díj ellenében, de nem kell megrendelniük és főleg, nem kell várniuk rá. Emellett itt fotózásra is van lehetőség, ami szintén kiemelendő, ugyanis nem mindenhol van erre mód. Természetesen mielőtt iratokhoz jutunk, valamilyen formában adminisztrálni kell magunkat. Itt nincs éves beiratkozás, minden egyes alkalommal regisztrálni kell. A levéltár viszont nem vállal felelősséget az iratokból idézett szövegekért, erre külön kitérnek a kutatótermi szabályzatukban.

A terv- és térképtár digitalizálása folyamatban van, A/0-as szkennelőkkel 2 GB, 800 dpi felbontású felvételeket is tudnak készíteni. Ilyen gép összesen három darab van egész Ausztriában, eredeti ára 120 000 euró lett volna, de ők használaton vásárolták. Az ICARUS projekthez csatlakozva ezen a gépen szkennelték be a kataszteri térképeiket, melyek azóta online kutathatóak. A Cumulus internetes képadatbázis a fondjegyzékükön keresztül érhető el.¹⁸

Karintiai Tartományi Levéltár (Klagenfurt)

Az előző példához hasonlóan itt is egy új, kifejezetten levéltári funkcióknak emelt épületben jártunk. Ritka példa volt, hogy az intézmény vezetője elégedetten nyilatkozott az épület funkcionalitását tekintve. Kiemelt szerepe és vizuális megjelenése

¹⁸ www.noela.findbuch.net (A letöltés ideje: 2017. november 18.)

van az előadóteremnek, melyet számos külső rendezvény számára is bérbe adnak. Meglepő módon az előadóterem mellett a raktárak kerültek az utcafront felé és a kutatóterem a hátsó traktusban kapott helyet. Ennek különlegessége, hogy kialakításra került benne egy leválasztott, három fölkéből álló konzultációs bokszt, ahová a kutatók egymással vagy a levéltári referensekkel vonulhatnak el, ha kérdésük van, hogy ne zavarják a többi kutatót. Évi egyszeri beiratkozásra van lehetőség, de nincs túl sok személyes megkeresésük, mert a legkutatottabb, közérdeklődésre számot tartó iratok nagy része már digitalizálva van és elérhetőek online a KLAIS: Kärntner Landesarchiv Archivinformationssystem-en¹⁹ keresztül. Megtalálhatóak itt például a digitalizált és georeferált térképek, de a telekkönyvek feldolgozását is megkezdték már. Személyesen jobbra csak tudományos kutatók keresik fel őket. A kutatóteremben saját kezű fotózásra van lehetőség, de meg is lehet rendelni az iratok fotózását és szkennelését is. Az előkészítési idő néhány nap, van azonban lehetőség sürgősített eljárásra is, melynek díja 10 euró. Külön díjat vezettek be az írásbeli megkeresések megválaszolására is, mely 30–120 euró között lehet. Ha a megkeresés végén szkennelt iratokat is kap a kutató, akkor annak díját kell megtérítenie. Ezen felül a parkolásért és a kiállítás megtekintéséért is fizetni kell.

Stájerországi Tartományi Levéltár (Graz)

A különleges épületben, mely korábban templomként funkcionált, a főhajóban helyezték el a kutatótermet. Itt egy emeleti földem behúzásával nagyobb, összefüggő teret hoztak létre, transzparenzen üvegfelületekkel elválasztva és négy különböző funkciót kialakítva benne. Helyet kapott a könyvtári olvasóterem, egy kisebb előadóterem, a kutatóterem és a kutatószolgálatos levéltárosok munkaaállomása is, az átmeneti raktárral együtt. A kutatás nem ingyenes: 5 napos kutatói jegy vagy éves jegy (25 euró, 120 euró) megváltására van lehetőség, mely a tartományi gazdasági hivatal előírása (Landliche Finanzabteilung). Ha valaki ezen belül, a kutatási folyamat során tanácsadást kér, az ingyenes. Másolatok megrendelésekor az előállítási díj a munkaidénytől függ. A sajátkezü fotózási lehetőséget állományvédelmi okok miatt megszüntették, viszont tervezik egy kisebb iratszkenner beszerzését, kutatótermi használatra. Digitalizált iratokra másolatmegrendelést akár az Archivis Weben keresztül is lehet adni, mely a belső nyilvántartórendszerük, az Archivis Pro külső megjelenése.²⁰ A kataszteri térképek digitalizációja folyamatban van és idővel tervezik a térrajzok feldolgozását is. A levéltárban grafikai gyűjtemény is található, melyek restaurálására is sort kerítettek már.

¹⁹ <http://www.landesarchiv.ktn.gv.at/klais/> (A letöltés ideje: 2017. november 18.)

²⁰ <https://egov.stmk.gv.at/archivinformationssystem/> (A letöltés ideje: 2017. november 18.)

Grazi Városi Levéltár

Grazban a városi levéltár nagyban támaszkodik a Tartományi Levéltár szakmai segítségére. A városi múzeummal közös intézményvezetésű és költségvetésű, minden tekintetben jóval szerényebb és korlátozottabb lehetőségekkel rendelkező gyűjteményben egyetlen levéltáros végzettségű kolléga van. *Tamara Kefer* számára, bár nem szakterülete, kiemelten fontos feladat a tervtári anyag kiszolgálása, rendezése, gondozása, ugyanis komoly szakmai kihívásnak tartja az építészeti tervrajzokhoz, illetve térképekhez kapcsolódó kutatást, állományvédelmi feladatokat és közzétételt a levéltáron belül. Az anyagok előkészítéséhez egyedül itt találkoztunk a magyar levéltári gyakorlatban is meghonosított három napos várakozási idővel. Az intenzíven kutatott építészeti tervanyagot még pár évvel ezelőtt is, ha szükségük volt rá, elhordták a Rathaus illetékes munkatársai, csak nemrégiben sikerült bevezetni a gyakorlatot, hogy az 1945 előtt keletkezett rajzokat állományvédelmi okok miatt már nem engedik ki a levéltár falai közül. Ezek csak helyben kutathatóak, még a közigazgatási alkalmazottak, építészmérnökök számára is. Fotózni egyébként lehet őket, ráadásul ingyenesen, ugyanis az eddigi kutatási szabályzatukban a fotózás mint lehetőség még nem szerepelt, és így nem kérhetnek érte díjat, amíg újra nem írják a szabályzatot. A kutatóteremben iratszkenner is található, amit az anyag állapotától függően a kutató vagy a levéltár munkatársai használhatnak. A kutatók száma mérsékelt, legfeljebb napi 6 fő, akiknek 90%-a építész, mely összefüggésben van azzal, hogy a levéltár teljes állományának mintegy egyharmadát teszi ki a Bauakten, 2 iratfolyókilóméter terjedelemben. Fotótárunk teljes anyaga digitalizált, azonban még csak a belső hálózaton érhető el. Az eredeti fotográfiák, üvegnegatívok őrzési helye az épület egyetlen klimatizált raktára.

Salzburgi Városi Levéltár

Ez a levéltár a beszámoló elején említett két példához sorolható abból a szempontból, hogy új épületet kapott az intézmény, a vezetéssel közös tervezési folyamat végén, azonban itt is több kritikai észrevétellel találkoztunk a levéltár dolgozói részéről. A raktárak a sötétebb, hegy felőli oldalra, a dolgozói munkaszobák pedig a világosabb, északi-északnyugati tájolású utcafrontra kerültek, látszólag praktikusán. A levéltárosok mégis arra panaszkodtak, hogy az üvegfalak miatt nagyon meleg van a szobákban. A kutatóterem közvetlenül a földszinten kapott elhelyezést, szinte azonnal ezt látjuk meg, ahogy belépünk az épületbe. Középen a kutatószolgálat, onnan jobbra nyílik kilátással a hegy sziklafalaira a kutatóterem, balra pedig rögtön egy, a tervtári anyagokat őrző raktárhelyiség. Többek között ennek is köszönhető, hogy a tervanyagokra (sem) kell várni, nincs előkészítési idő, mert nem rendezik őket, ráadásul a tárolásuk is

nyitott polcos, tehát nem használnak dobozokat. A tervrajzok épület szerint rendszerezve vannak, egészen 1866-tól a kétezres évek végéig (a régebbieket másik rakárban őrzik, a 2000 utániak már digitálisak). Intézményük a „Zwischenarchiv” egyik példája: a keletkezés után az iratokat azonnal megküldi az illetékes hatóság, és innen kéri vissza, ha kell nekik, ilyenkor akár évekre is visszakölcsönzik maguknak az iratokat. A kutatóknak kötelező beiratkozni, azonban ez ingyenes. A kutatóteremben könyvszkenner is található, melyet saját kezűleg használhatnak. A *Karintiai Tartományi Levéltár*hoz hasonlóan itt is díjkötelezett az írásbeli tájékoztatás: arra az esetre is, ha írásban érkezik hozzájuk olyan megkeresés, melynek megválaszolása az illetékes munkatársaktól több mint fél órát vesz igénybe, akkor az első fél óra után félóránként 35 euró díjat számítanak fel. Fotógyűjteményük jelentős (800 000 db fotó, 18 000 üvegnegatív), azonban online még nem kereshető, csak néhány kép található meg a weboldalon „becsalogatóképpen”.²¹ Ezenfelül van még reklám- és plakátgyűjteményük, audiovizuális anyaguk és folyóirat-gyűjteményük is.

III. Összefoglaló a meglátogatott levéltárak használati tudnivalóiról

LEVÉLTÁR	BEIRATKOZÁS/ REGISZTRÁCIÓ	ELŐKÉSZÍTÉSI IDŐ (TERVANYAG)	FOTÓJEGY	SZKENNELÉS
Karintiai Tartományi Levéltár	regisztráció minden alkalommal	azonnali kiszolgálás	saját kezű, nincs levéltáros, 7 Euro	1 Euro
Salzburgi Városi Levéltár	ingyenes regisztráció	azonnali kiszolgálás	nincs	0,25 Euro/ felvétel (A2-ig)
Alsó-ausztriai Tartományi Levéltár	regisztráció minden alkalommal	azonnali kiszolgálás	10 Euro/nap	2 Euro/ 10 felvétel
Stájerországi Tartományi Levéltár	25 Euro/hét - 120 Euro/év	1 munkanap	nincs	1 Euro/ A/4 színes
Grazi Városi Levéltár	ingyenes regisztráció	3 munkanap	ingyenes! (még)	0,35 Euro/ felvétel

²¹ https://www.stadt-salzburg.at/internet/bildung_kultur/stadtgeschichte/historische_fotografien/salzbuerger_fotografien_1880_1918_85870.htm (A letöltés ideje: 2017. november 18.)